

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce **A. P., a. s.**, zast. JUDr. Dušanem Dvořákem, advokátem se sídlem Brno, Štefánikova 16, proti žalované **Městské správě sociálního zabezpečení Brno - město**, se sídlem Brno, Veveří 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 32 Cad 1/2004 – 37, ze dne 31. 10. 2005,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti výkazu nedoplateků vydanému žalovanou dne 8. 12. 2003 pod č. j. 21507/03. Správním rozhodnutím bylo stěžovateli podle ust. § 104g odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení uloženo uhradit nedoplatek na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti za období od 28. 2. 2003 do 8. 12. 2003 a penále ve výši 243 607 Kč.

Podanou žalobou se žalobce domáhal zrušení správního rozhodnutí pro nezákonnost. Zejména namítal, že je v daném případě nutno zohlednit konkurzní řízení, které bylo proti němu vedeno. Jelikož byl na žalobce prohlášen dne 28. 2. 2003 konkurz, je dle jeho názoru pohledávkou za podstatou pouze $\frac{1}{28}$ z pojistného za měsíc únor 2003. Zbývající částka

pojistného za období od 1. 2. 2003 do 27. 2. 2003 měla dle jeho názoru žalovaná přihlásit do konkurzu, leč neučinila tak.

Krajský soud se s touto námitkou neztotožnil. Dospěl naopak k závěru, že z ust. § 6 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon č. 589/1992 Sb.“) zcela jasně vyplývá, že rozhodným obdobím, z něhož se zjišťuje vyměřovací základ, je kalendářní měsíc, za který se pojistné platí. Ani vyměřovací základ, ani kalendářní měsíc a ani pojistné tudíž nelze v daném měsíci dílit na jednotlivé dny. Ust. § 9 odst. 2 citovaného zákona potom stanoví, kdy pohledávka pojistného vzniká. Jedná se o den, který je v organizaci určen pro výplatu mezd a platů za kalendářní měsíc. Ke dni 27. 2. 2003 proto nemohl žalobci vzniknout dluh a žalobce také správně u žalované k tomuto datu žádný nevykazoval. Pojistné za měsíc únor 2003 se stalo dluhem ke dni jeho splatnosti, tj. v daném případě dne 13. 3. 2003 a jedná se tak o pohledávku za podstatou. Na základě tohoto závěru shledal soud nedůvodnými rovněž navazující žalobní námitky týkající se charakteru pojistného za dobu od 1. 2. 2003 do 27. 2. 2003, resp. vyměřeného penále.

Rozsudek krajského soudu napadl žalobce kasační stížností z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Prvně jmenovaný důvod, tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, spatřuje v tom, že krajský soud, jakož ani žalovaná, nerozlišují mezi pojmy vznik a splatnost pohledávky, byť každá z těchto skutečností vyvolává různé právní následky. Z ust. § 4 a § 5 zákona č. 589/1992 Sb. vyplývá, že vznik pohledávky na úhradu pojistného je přímo závislý na příjmech v souvislosti s výkonem zaměstnání. Pokud by zaměstnanec neměl žádný příjem popsáný v tomto zákoně, nevznikla by ani povinnost platit pojistné. Dle názoru stěžovatele tedy povinnost platit pojistné, a tím pohledávka žalované na úhradu pojistného, vzniká se vznikem nároku zaměstnance na příjem od zaměstnavatele v souvislosti s výkonem zaměstnání. Ust. § 9 zákona č. 589/1992 Sb. naproti tomu upravují pouze splatnost, resp. způsob placení pojistného, nikoli však samotný vznik pohledávky. Pohledávka na úhradu pojistného dle přesvědčení stěžovatele vznikala den za dnem, kdy jednotlivým zaměstnancům vznikalo právo na výplatu mzdy za vykonanou práci a vytvářel se tak i vyměřovací základ, na jehož základě došlo k vypočtení částek pojistného. Takto vzniklé pojistné se pak stalo splatným dnem určeným pro výplatu mezd, tj. dnem 13. 3. 2003.

Účinky konkurzu na majetek stěžovatele nastaly ke dni 28. 2. 2003. Podle ust. § 14 odst. 1 písm. g) zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání (dále jen „zákon č. 328/1991 Sb.“) se tímto dnem považují nesplacené pohledávky úpadce a jeho závazky, které mají být uspokojeny z podstaty, za splacené. Za normálních okolností by tedy splatnost pojistného nastala ke dni 13. 3. 2003, jelikož však byl soudem prohlášen na stěžovatele konkurz, stalo se nesplacené pojistné za 27 dní měsíce února 2003 splatným tímto dnem. Pohledávka jako taková tedy podle stěžovatele vznikla před prohlášením konkurzu a žalovaná byla proto povinna přihlásit ji do konkurzu, stejně jako jiní věřitelé. Uvedené vyplývá rovněž z ust. § 31 odst. 2 zákona o konkurzu a vyrovnání, podle kterého je pojistné pohledávkou za podstatou, ovšem pokud vznikla v období po prohlášení konkurzu.

Dále stěžovatel odkázal na nález Ústavního soudu I. ÚS 544/02, ze dne 7. 4. 2005, resp. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 140/2004, ze dne 26. 5. 2005 a nález Ústavního soudu publikovaný pod č. 145 ve svazku č. 31 Sbírky nálezů zdůrazňující povinnost dodržování zákona pro všechny bez rozdílu, tj. i pro stát a jeho orgány,

kteří ho vytvářejí. Dne 20. 11. 2003 bylo usnesením Krajského soudu v Brně č. j. 24 K 142/2002 potvrzeno nucené vyrovnání v rámci konkurzního řízení vedeného na majetek stěžovatele. Žalovaná tak podle stěžovatele zmeškala nejen lhůtu pro řádné přihlášení pohledávky, ale i pro její dodatečné přihlášení po přihlašovací lhůtě podle ust. § 42 odst. 2 zákona o konkurzu a vyrovnání. Uvedené zmeškání lhůty nelze podle § 66 odst. 4 citovaného zákona prominout. Právní mocí usnesení o potvrzení nuceného vyrovnání zanikly podle stěžovatele všechny jeho pohledávky, včetně předmětné pohledávky z pojistného. Pokud pak neexistuje pohledávka z pojistného, resp. ze zákona zanikla možnost domáhat se její úhrady, není ani možné, aby se žalovaná domáhala zaplacení penále z takové pohledávky [§ 33 odst. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Sb.]. Jedinou výjimkou, kdy se uspokojuje i penále za dobu konkurzního řízení, je penále, na něž vznikl nárok před prohlášením konkurzu. Z toho *a contrario* vyplývá, že vznikla povinnost platit penále až po prohlášení konkurzu, tj. počínaje dnem 28. 2. 2003, nelze je hradit a tento nárok je ze zákona vyloučen z uspokojení. Tak tomu bylo i v případě stěžovatele, neboť pojistné za dobu do 27. 2. 2003 bylo splatné ke dni prohlášení konkurzu (28. 2. 2003) a povinnost hradit penále v souladu s ust. § 20 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. tudíž poprvé vznikla dne 1. 3. 2003, tedy až po prohlášení konkurzu.

Důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., konkrétně vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, spatřuje nakonec stěžovatel v tom, že se krajský soud zcela opomněl vypořádat s jeho návrhem na přiznání odkladného účinku podané žalobě.

Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 6. 4. 2006 odmítla argumentaci stěžovatele. Do konkurzního řízení nemohla přihlásit žádnou pohledávku, neboť ke dni prohlášení konkurzu byl stěžovatel bez dluhu, jak dokladovala rovněž výpisem z konta plátce vedeného účtárnou žalované. Dluh stěžovateli vznikl až neodvedením pojistného při výplatě mezd a platů v organizaci dne 13. 3. 2003, tedy až po datu prohlášení konkurzu. Jelikož prohlášením konkurzu neskončilo provozování podniku (§ 18a odst. 2 zákona o konkurzu a vyrovnání), přešly podle § 14a odst. 1 tohoto zákona povinnosti při výplatě mezd a odvodu pojistného a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti na správce konkurzní podstaty. Žalovaná proto nevidí důvod, proč by za této situace neměla vycházet z ust. § 6 odst. 1 a § 9 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. Na podporu svého názoru odkázala na usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. 2 Ko 237/2002, ze dne 4. 12. 2003.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. O jednotlivých stížních námitkách uvážil takto:

Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovateli, že pojistné na sociální zabezpečení nepochybně je svou povahou odvislé od výdělečné činnosti, a nepolemizuje tedy s tím, že výdělečná činnost, v daném případě vykonávaná na základě pracovně-právního vztahu, je pro vznik pojistného vztahu podmiňující. To však v žádném případě neznamená, že by oba tyto právní vztahy podléhaly témuž právnímu režimu. Dle názoru Nejvyššího správního soudu je pro rozhodnutí v projednávané věci určující právě odlišnost v charakteru obou vztahů, kdy vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem je vztahem pracovně-právním a tudíž svou podstatou povahy soukromoprávní, vztah mezi zaměstnavatelem a státem, ze sociálního pojištění naproti tomu vztahem ryze veřejnoprávním. Z této odlišnosti pak vyplývá i nutnost

rozlišovat mezi obsahy uvedených vztahů, tj. závazkem zaměstnavatele vůči zaměstnanci, spočívajícím v povinnosti zaplatit za odvedenou práci mzdu na jedné straně, a závazkem zaměstnavatele vůči státu, tj. jeho povinnosti odvést z této mzdy pojistné na straně druhé. Skutečnost, že pojistný vztah je co do svého vzniku determinován existencí vztahu pracovního, tedy není sama o sobě pro posouzení věci rozhodující.

Zatímco zaměstnanci náleží odměna za práci za každou hodinu, den, etc., jak správně uvádí stěžovatel, pohledávka státu tímto způsobem nevzniká. Spojením ust. § 5 odst. 1 písm. a) a ust. § 6 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb. získáme větu, podle níž je vyměřovacím základem zaměstnance *úhrn příjmů zúčtovaných mu organizací nebo malou organizací v souvislosti s výkonem zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském pojištění, za kalendářní měsíc, za který se pojistné platí, pokud se dále nestanoví jinak*. Jinak zákon stanoví pro osoby samostatně výdělečně činné. Pro účely výpočtu a odvodu pojistného na sociální zabezpečení je tak rozhodující hrubý měsíční příjem zaměstnance, nikoli hodinová, denní či týdenní mzda. I kdyby tedy zaměstnanec pracoval v tom kterém měsíci pouhou jednu hodinu, byl by zaměstnavatel stále povinen odvést pojistné za tento *kalendářní měsíc* z rozhodného příjmu zaměstnance v tomto měsíci dosaženého, a nikoli z oné konkrétní hodiny, již zaměstnanec reálně odpracoval.

Povinnost zaměstnavatele zaplatit pojistné pak vzniká již prvním dnem měsíce následujícího po měsíci, za který se pojistné platí - v daném případě tedy vznikla předmětná pohledávka dne 1. března 2003. Splatnost pojistného upravovalo ust. § 9 zákona č. 589/1992 Sb. ve znění účinném v době rozhodování správního orgánu jako den, který je v organizaci určen pro výplatu mezd a platů za příslušný měsíc. (Podle aktuálního znění citovaného ustanovení je pojistné za kalendářní měsíc „splatné od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce“).

Závěr Krajského soudu v Brně, podle něhož vznikla pohledávka pojistného až po prohlášení konkurzu, a jedná se tudíž o pohledávku za podstatou, je proto zcela správný a Nejvyšší správní soud se s tímto ztotožnil. Zodpovězení uvedené právní otázky pak předurčuje rovněž posouzení všech ostatních námitek stěžovatele, které na tuto obsahově navazují, když ovšem mylně předpokládají, že část pojistného za měsíc únor 2003 je pohledávkou konkurzní. Jako nepřipadné proto vyznívají jak v kasační stížnosti citované nálezy Ústavního soudu a judikáty Nejvyššího správního soudu, tak i námitka zániku pohledávky, resp. penále splněním nuceného vyrovnání. (K povinnosti dodržovat zákonné lhůty splatnosti u pohledávek za podstatou uvedených v ust. § 31 odst. 2 písm. d) zákona č. 328/1991 Sb. srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2006, č. j. 1 Afs 78/2005 - 29.) Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není v daném případě naplněn.

Co se nakonec týká důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. absence rozhodnutí o odkladném účinku, přisvědčuje Nejvyšší správní soud stěžovateli, že krajský soud pochybil, pokud o tomto jeho návrhu nerozhodl. Nejedná se však o vadu, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, případně by činila rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelným. Ani tento důvod kasační stížnosti proto není naplněn.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Brně netrpí vadou podle ustanovení § 103 odst. 1

písm. a) ani d) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, správní orgán ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. dubna 2007

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

